

Ære, fred og velbehag
side 3

Messias skal skinne som et
stort lys – side 5

Luther brenner pавens bulle
side 9

Mine øyne har sett din frelse
side 10

Nr. 4 2020 – 40. ÅRGANG

BIBEL OG BEKJENNELSE

UTGITT AV DEN LUTHERSKE BEKJENNELSESKIRKE

© DEPOSITPHOTOS

“Et barn er oss født, en sønn er oss gitt.”

BIBEL OG BEKJENNELSE

utgis av Den Lutherske Bekjennelseskirke.
ISSN 0806-5365

Bladet kommer ut med fire nr. pr. år.
Frivillig abonnementsavgift kr 150,- pr. år.

Redaksjon:

Tor Jakob Welde (ansv. red.),
Egil Edvardsen og Kjell Petter Bakken.

Redaksjonens adresse:

T.J. Welde, Sundts veg 9A, 5221 NESTTUN.

E-post: tjwelde@luthersk-kirke.no

Internett: www.luthersk-kirke.no

Bankgiro: 3361 16 43948.

Ekspedisjon: Omega trykk, 4016 Stavanger.

**DEN LUTHERSKE
BEKJENNELSES-
KIRKE (LBK)**

• Den Lutherske Bekjennelseskirke er en evangelisk-luthersk kirke som tror at Gud har gitt hele verden det glade budskap om den forsoning som har skjedd i Kristus. Vi tror at Jesus Kristus er sann Gud, at han er blitt menneske for vår skyld, levd et liv uten synd, lidet og dødt i vårt sted og oppstått fra de døde. Vi tar imot denne forsoning gjennom troen, får tilgivelse for alle våre synder og har løfte om evig liv sammen med Gud. Hensikten med vår kirkes eksistens er å føre videre dette glade budskap, og samles omkring forkynnelsen, dåpen og nattverden for å vokse i den tro vi har fått av Gud.

• Vår kirkes tro har en eneste grunnvoll, nemlig det Ord som Gud har gitt oss i Det gamle og nye testaments hellige skrifter. Det er Gud selv som har inspirert de menneskelige forfatterne av Bibelens 66 bøker, og derfor må disse skrifter ikke betraktes som menneskelige produkt, men som Guds eget ord. Bibelens ord er den eneste normen for sann kristen lære. Vi tror at Bibelen må leses ut fra dens egenart og karakter. Poesi må leses som poesi, historie som historie, og så videre.

• Vi bekjenner oss til de lutherske bekjennelsesskriftene som er samlet i Konkordieboken fra 1580, ettersom vi har funnet at de overensstemmer helt med vår kirkes eneste grunnvoll, Bibelen.

• Vår tro er ikke ny, men har funnes i alle tider, der mennesker har tatt imot Guds ord og rettet seg etter det. Fordi vi vet at vi er store syndere for Gud, behøver vi Guds ords rene og klare undervisning der tilgivelse og oppreisning gis oss i forkynnelsen av Jesu forsoningsverk.

• LBK deler tro og kirkefelleskap med KELK, Den konfesjonelle evangelisk-lutherske konferansen, som består av 32 medlemskirker rundt omkring i verden, blant annet Evangelisch-Lutherische Freikirche i Tyskland, Evangelical Lutheran Synod og Wisconsin Evangelical Lutheran Synod i USA. I alt er vi omkring en halv million kristne i dette internasjonale fellesskap. Det er vårt håp at flere skal komme med i vårt fellesskap der Frelseren Jesus og syndenes tilgivelse alltid står i sentrum.

Blir julen ødelagt?

I år har koronaviruset satt en stopper for julemarkeder og andre førjulsarrangement, epidemien ødelegger for tradisjoner, julestemning og økonomi. Mange restauranter går glipp av betydelige inntekter på grunn av avlyste julebord. På skisentre i Norge, Østerrike og Sveits er alt gjort klart for storinnrykk av utenlandske skiturister, men i år kommer nok svært få. Statsministeren vår ba folk om å ha en «plan B» for julen, for med den nye smittebølgen kan den vanlige feiringen fort gå i vasken. Og en programleder hos amerikanske CNN uttalte at det antagelig blir umulig å feire jul i år.

For vel to tusen år siden var det jo også ulike ting som truet med å spolere julen. Den fattige jomfru Maria som skulle føde Frelseren, Guds Sønn, var i Davids by Betlehem da fødselsriene begynte og hennes time var kommet. Men hvordan skulle dette gå? Det var fullt i herberget og ikke ledig husrom noe sted. Som en nødløsning fikk Maria og Josef slå seg ned i en ussel stall med sterk lukt av esel eller andre dyr. Kunne dette gå bra? Ja, Frelseren ble født, de svøpte ham og la ham i en krybbe. Ikke så lenger etter sendte kong Herodes soldater for å finne og drepe den nyfødte kongen, og Maria og Josef måtte flykte med Jesusbarnet til Egypt. For en nød!

Men ingen kunne ødelegge julen og Guds plan om å gi verden en Frelser. Og ingenting kan egentlig ødelegge julen i år heller. Selv om det nok ikke blir familieselskap på «same procedure as every year» og noen sikkert får litt færre eller billigere julegaver enn i fjor. Mange er smittet og en del har mistet nære og kjære; dette påvirker naturligvis julekosen. Men likevel kan ingenting ødelegge det som er det herlige innholdet i vår kristne jul, det som julebudskapet gir oss: En glede for alt folket, fordi en frelser er født for oss, Messias, Herren! Han ble fattig for å gjøre oss rike, han har frelst oss fra all vår synd og den evige døden. Han er Profeten vår, som taler Guds ord til oss. Han er Presten vår, som har ofret seg selv på korset og som går i forbønn for oss. Og han er Kongen vår, som regjerer over oss, leder, hjelper og gir oss fred. Ingen ytre omstendigheter, ingen sykdommer eller nedstengninger kan ødelegge dette.

Pandemien rammer alle land, men fattige land gjerne enda litt hardere. I svenske Bibel og Bekjennelses julenummer forteller Birgitta Erlandsson om at foreningen «Damlaget» nylig har hatt innsamlingsaksjon for kristne brødre og søstre i Albania og Bulgaria. I Albania er kirkene helt stengt igjen, etter vanlig aktivitet i sommer. Menigheten i Durrës er også fortsatt litt preget av jordskjelvet som rammet for et år siden. Pastor Nikolla Bishka bor for tiden hos en onkel, i påvente av å kunne flytte tilbake til det hardt skadde huset der han bodde før. I september ble det delt ut humanitær hjelp til medlemmer, og nå kommer det ekstra matforsyninger fra LBK i Sverige. I Bulgaria svarte de at de ønsket varme klær, så nå er 108 esker med klær, sko og støvletter på vei ned til dem.

I LBK i Norge har vi jo f.o.m. 2020 nettopp kirken i Bulgaria som vårt ytremisjonsprosjekt, så gaver dit kan alltid overføres til vår bankkonto (3361 16 43948), merket «Bulgaria». Gaver til LBKs vanlige drift og arbeid er også velkomne.

Vi ber til Gud om at pandemien snart skal gå over og at 2021 må bringe bedre tider. Vi i redaksjonen ønsker alle våre lesere en god jul og et godt nytt år i Frelseren Jesu navn.

Tor Jakob Welde

Ære, fred og velbehag

AV EGIL EDVARDSSEN

«Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden, blant mennesker som har Guds velbehag» (Luk 2,14)

Juleevangeliet har vi hørt mange, mange ganger. Kanskje har vi hørt det så mange ganger at vi etter hvert har begynt å kunne det utenat. Noen tenker kanskje som så, at skal vi ikke snart finne på noe nytt i den kristne kirke? Trenger vi lese det samme gamle juleevangeliet hver eneste jul? Men vi vil ikke finne på noe nytt. Hvorfor skulle vi det? Kan noe av det nye vi eventuelt ville finne på, overgå juleevangeliet? Ja, kan vi mennesker i det hele tatt finne på noe som overgår det Gud gjorde den natten for over 2000 år siden da han steg ned til jorden som et lite barn?

Så vi vil høre juleevangeliet om igjen og om igjen, og vi vil ikke ha noen dårlige erstatninger gjort av mennesker. Men forstår vi alt i juleevangeliet? Ja, selvfølgelig forstår vi alt det som fortelles om Maria og Josef og stallen og krybben. Vi forstår dette med hyrdene på marken, de som var de første som fikk høre om at Jesusbarnet var født.

Men forstår vi f.eks. det som englene sang om? Forstår vi denne mektige sangen: «Ære være Gud i det høyeste og fred på jorden blant mennesker som har Guds velbehag!» Hva betyr dette som englene synger så fint om? Jeg tror i alle fall at det er tre ord her som er litt vanskelige å forstå – ære, fred og velbehag. Hva betyr disse ordene?

Ære

«Ære være Gud,» sang englene. I julen er vi veldig opptatt av hva vi skal få, hvilke presanger vi får, om vi får det vi ønsket oss. «Håper jeg får det jeg ønsker meg,» tenker vi. Vi som er litt eldre, er kanskje ikke så opptatt av hva vi skal få i julepresanger. Desto mer er vi opptatt av at vi skal få en god julestemning, at vi skal få god mat, et godt samvær med familie og venner, i det hele tatt at vi skal få en god jul. Men det første englene sang om, var ikke hva vi skulle få, men hva Gud skulle få. Hva skulle han få? «Ære være Gud,» sang de. Gud skulle få ære. Men hva betyr det at Gud skal få ære?

Vi kan kanskje forstå det bedre dersom vi heller spør: Når får vi mennesker ære? Det er når vi har gjort noe bra. Da roser menneskene oss. Da takker de oss og synes at vi har vært flinke. Da får vi ære. Nå skulle Gud få ære. Hvorfor? Hadde han gjort noe bra? Hadde han gjort noe som fortjente at han fikk ære? Ja, han hadde gjort den største velgjøring som noen gang er blitt gjort. Aldri har noen sett en større velgjøring enn det Gud gjorde denne julenatten. Det lille vi kan gjøre mot hverandre av gode ting, er bare svake avbilder av det store Gud gjorde mot oss? Hva gjorde han? Engelen sa det slik: «I dag er det født dere en Frelser i Davids by; han er Kristus, Herren» (Luk 2,11). Kristus var kommet, Messias, Frelseren. Gud hadde sendt sin Sønn til jorden for at han skulle bli menneske som oss og frelse oss

fra våre synder. Kan vi tenke oss noe større enn dette? Kan vi tenke oss en større velgjøring? Nei, Gud har gjort det største av alt. Han sendte Jesus, Frelseren vår.

Men behøvde vi Jesus? Var det nødvendig at han kom? Trenger du Jesus? Var det nødvendig at han kom for din skyld? Eller trenger jeg ham? Det er klart at dersom vi ikke synes at det var nødvendig at han kom for vår egen del, blir det vanskelig for oss å gi Gud æren. For vi forstår jo ikke vitsen med at Jesus kom, og vi synes ikke det Gud har gjort, var noe særlig stort.

Men nå er det jo ofte slik med oss mennesker at vi ikke alltid vet vårt eget beste. I denne sammenhengen visste vi absolutt ikke vårt eget beste. Vi trodde at vi skulle kunne klare oss selv, at livet vårt var godt nok, at våre gjerninger var gode nok – ikke fullkomne, riktignok – men gode nok. Slik er det ikke. For Gud krever fullkommenhet av oss mennesker. Nesten er ikke godt nok for Gud. For Gud er en hellig Gud, og krever hellighet av oss.

Dermed stiller saken seg ganske annerledes for oss, for dermed befinner vi oss i en ganske håpløs situasjon slik vi er i oss selv. Slik vi er i oss selv, er vi rett og slett ikke gode nok for Gud. Han kan ikke godta oss slik.

Men nettopp derfor er det som skjer når Jesus blir født i Betlehem, en så stor og fantastisk velgjøring. For han er vår Frelser, sier engelen. Det vil si at han er den som skal

gjøre alt det som skal til for at Gud kan godta oss. Jesus kommer, han lever et fullkomment liv i vårt sted, og lider og dør på korset i vårt sted. Derfor er det vi synger: «Han er Frelser min, han er Frelser min!»

Derfor skal Gud få ære. Derfor synger englekoret høyt og kraftig: «Ære være Gud!» Ære til Gud i det høyeste! Først og fremst skal Gud ha æren og takken for at han har vært så god mot oss at han har sendt oss en Frelser, en som kunne ta bort syndene våre og gjøre fullkomment opp for oss. La oss tenke på det denne julen når vi skal få så mye fint og takke hverandre for alt det vi har fått. La oss først og fremst dypt inni hjertene våre alltid sende takken opp til Gud. For det er først og fremst ham som skal ha takken, æren og lovprisningen for at han er så god mot oss.

Fred

Men englene synger også om noe som vi skulle få. For etter at de har sunget om det Gud skulle få, takken og æren, synger de om det vi skulle få. Hva skulle vi få? Ja, i englesangen nevnes to ting: Det første er *fred*.

«Ære være Gud i det høyeste og fred på jorden.» Vi skulle få fred, fred på jord. Ja, fred vet vi jo hva er. Det er når det ikke er krig. Det er når det ikke er noen som ligger i strid med hverandre, som krangler og kjekler, som skyter og dreper hverandre. Da er det fred, når det ikke er fiendskap eller uvennskap mellom mennesker lenger.

Men er det fred på jord? Er ikke jorden full av krig og strid og drepning og uvennskap? Hvordan kunne englene synge slik? Tok de feil? Trodde de at når Jesus var blitt født, så skulle nok alt bli bra igjen på jorden? Da skulle nok menneskene slutte å skyte hverandre og være stygge mot hverandre. Tok englene feil? Nei, englene tok ikke feil. Da Jesus ble født, da han kom for å frelse oss, ble det fred, ikke fred mellom mennesker, men fred mellom mennesker og Gud. For

hva var det Jesus gjorde? Han tok bort alt det som gjorde at Gud var sint på oss, alt det som gjorde at det var fiendskap mellom oss mennesker og Gud. Han tok bort vår synd, alle mine og dine synder som vi har såret Gud med. Jesus tok bort dette da han døde for hvert menneske på jord. Slik er det blitt fred – fred mellom Gud og oss. Vi har fått fred med Gud. Vi trenger ikke lenger være redd for Gud. Vi trenger ikke lenger frykte for at Gud vil oss noe vondt. For det vet vi at han ikke vil. Han har jo sendt sin egen Sønn til oss for hjelpe oss og frelse oss.

Men hvorfor er det da så mye krig og uvennskap i verden fortsatt? Fordi det er så mange mennesker som i sitt hjerte enda ikke har fred med Gud. De har ikke Jesus i hjerte sitt, derfor har de ikke fred med Gud.

Men er det ikke slik at også kristne kan gjøre vonde ting mot hverandre? Jo, det er det, og det skyldes at vi aldri blir fri fra synden så lenge vi lever her på jorden. Men en som tror på Jesus, han som er selve freds fyrsten, kan aldri godta at det skal være slik. En kristen vil alltid fortsette å kjempe mot synden i seg selv. Og han vil be om tilgivelse og være villig til å forson seg med mennesker. Det som framfor alt mangler i vår verden, er vilje til forsoning, vilje til å tilgi, vilje til å holde fred.

For alle som tror på ham som er freds fyrsten, er det smertefullt å måtte innrømme at denne viljen også mangler så ofte i oss selv. Men vi ber Gud om kraft og hjelp til å holde fred. Og vi ber om at han som kom som et lite barn til vår arme jord, må få plass i menneskenes hjerter så de kan få fred med Gud og kraft til å holde fred med hverandre.

Så englenes sang er likevel sann: «Ære være Gud i det høyeste og fred på jord!» – fordi Frelseren er født.

Velbehag

Men vi skulle få noe mer. Og det er kanskje det vanskeligste av alle de tre

ordene. Vi skulle få Guds *velbehag*. Hva i all verden er det for noe – velbehag?

Fins det noen du kjenner som du absolutt ikke liker, som du absolutt ikke kan fordra? Du synes de er dumme. Selv om vi ikke burde være slik og ha slike tanker om andre mennesker, så er det vel slik med de fleste av oss at det fins mennesker vi ikke liker.

Tror dere Gud har det på samme måten? Tror dere det er noen Gud ikke liker? Tror dere han liker oss? Tror du Gud liker deg? Ja, Gud liker oss. Han liker oss alle. Det er nettopp det det betyr når englene synger om «mennesker som har Guds velbehag». Guds velbehag betyr ganske enkelt at Gud liker oss. Han er glad i oss. Han elsker oss. Han ser i nåde til oss. Når han ser på oss, så ser han på oss, ikke som sine uvenner, men som sine venner. Ja, han betrakter oss som sine kjæreste barn. For vi har hans velbehag. Når Gud betrakter oss, ser han ikke på oss med ubehag, men med velbehag. Han ser på oss i nåde. Han elsker oss, uansett hvordan vi er eller hvem vi er.

Det kan vel komme perioder i livet da vi får det så vondt med oss selv at vi rett og slett slutter å like oss selv, og vi vet ikke om noen andre mennesker liker oss heller. La oss da aldri glemme at det fins *en* som liker oss, og det er Gud. Han slutter aldri å like oss. Fordi Jesus ble født og frelste oss fra våre synder, så liker Gud oss uansett. Han elsker oss med en ufattelig kjærlighet.

Ja, vår Gud er en utrolig Gud, en Gud som elsker elendige syndere som oss. Det er Jesusbarnet i krybben det aller beste bevis for. Gud har velbehag til oss. Og Jesus har stiftet fred mellom Gud og oss. Derfor vil vi i dag og alle dager – ikke bare i julen – gi all ære til Gud, vår gode og nådige og kjærlige Gud. Tenk, Gud liker oss! Vi har fått fred med ham, fordi Frelseren er født! «Ære være Gud i det høyeste!» Amen.

© DEPOSITPHOTOS

Messias skal skinne som et stort lys midt i åndelig mørke (Jesaja 9,1-7)

AV SETH ERLANDSSON

Det nattsvarte mørket som Israel hadde opplevd på grunn av sitt frafall fra Herren, skal få en slutt. *Før i tiden* (ordrett «under den første tiden» = i den gamle paktens tid) *førte han skam over Sebulons land og Naftalis land.* (vers 1, den hebraiske grunntekstens 8,23). Denne tiden skal avløses av *den sistelsenere tiden* (= den nye paktens tid, den messianiske tiden). I «*folkeslagenes Galilea*» skal «*et stort lys*» stråle fram. Messias skal bli «et lys for folkeslagene for å åpne blindes øyne og føre fanger ut av fengselet, dem som sitter i mørke, ut fra fangehullet» (42,6b-7). «Jeg gjør deg til lys for folkeslag så min frelse kan nå til jordens ende» (49,6).

Jesaja skriver i vers 2 at han «*har sett et stort lys*», for han har allerede sett i et syn fra Herren hvordan Messias står fram i Galilea med liv og lys for mennesker som bor «i dødsskygges land». Herren gjør menneskene som vender om til ham tallrike, de som nå mangler den sanne gleden og

er truet av undergang. De skal glede seg for Herrens ansikt som man gleder seg over kornhøsten og etter et seierrikt felttog (v.3).

Folket er nå tvunget til å bære det assyriske åket og plages av gisselslag fra fangevokterne sine (v.4). Men Herren skal gripe inn på samme mirakuløse måte som på Midjans tid, da Gideon beseiret en stor mengde midjanitter som hadde invadert landet, «tallrike som gresshopper» (se Dom 7). Jesaja forutsier at Gud skal beseire den veldige assyriske hæren og befri folket fra assyrernes undertrykkende åk. Og det skjedde i året 701 f.Kr. Denne mirakuløse frelsen er et forvarsel om og skyggebilde av Guds store frelsesverk, redningen fra den åndelige undertrykkelsen og slaveriet på grunn av synden og fienden djevelen. Den gjennomføres helt uten militære midler. Militær utrustning behøves ikke for å utføre Herrens seierrike frelsesgjerning (se v.5).

I versene 6-7 angis forutsetningen

for den frelsen og den freden som overgår all forstand, nemlig Messias' ankomst. *Herreveldet hviler på hans skuldre.* Ifølge Matteus 28,18 har Messias all makt i himmelen og på jorden. Han er ingen mindre enn «Gud hos oss» (Immanuel). Han er Ordet som ble kjød (Joh 1,14). Navnet hans klargjør ytterligere hvem han er:

- *Under* – Hele Messias' vesen er et under, ikke bare hans fødsel.
- *Rådgiver* – Messias vet hva som er de rette og passende råd i enhver situasjon. Hans ord er Ånd og liv.
- *Veldig Gud* – Messias er ikke bare et sant menneske, men også «den veldige Gud» (10,21), identisk med Herren selv (JHWH).
- *Evig Far* – Messias forsørger og beskytter de som er hans som en far gjør med sine barn, men med evig omsorg og kjærlighet.
- *Fredsfyrste* – Messias er ikke en konge som skaper fred med verdslige midler. Som vår fyrste er han vår fred.

Så skal herreveldet være stort og freden uten ende. Messias skal utvide grensene for sitt åndelige rike, og der skal det råde *fred uten ende*. I samsvar med denne profetien sa engelen til jomfruen Maria om «den Høyestes Sønn» som hun skulle føde: «Herren Gud skal gi ham hans far Davids trone. *Han skal være konge over Jakobs hus til evig tid; det skal ikke være ende på hans kongedømme*» (Luk 1,32-33). Messias er den lovede David-ættlingen («Davids sønn») og kongedømmet hans er et davidisk

kongedømme. Sakarja profeterer: «Se, din konge kommer til deg, rettferdig og rik på seier... Hans velde skal nå fra hav til hav, fra Storelven til jordens ender» (Sak 9,9-10).

Avgjørende for Messiasrikets opprettelse og fortsatte eksistens er *Herren Sebaots brennende kjærlighet (iver), hans rettvise dom (rett) og rettferdighet* (v.7).

Den som tror budskapet om Messias, at han har tatt på seg Guds rettvise dom over synden og i bytte for synden tilbyr alle mennesker

sin egen rettferdighet, ham tilhører Immanuels rike. Forutsetningen for fellesskap med Gud i hans rike er Messias' stedfortredende godtgjørelse. Bare avvisningen av Messias og hans frelse stenger mennesker ute fra Guds Sion, fredsfyrsten Messias' evige rike. Den bibelkyndige Paulus sammenfatter: «Så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus» (Rom 8,1).

Utdrag fra boken *Jesajas bokrulle* (XP Media 2014), s. 53–55.

Menora – den sjuarmede lysestaken

På denne tiden av året setter vi fram lysestaker i vinduene våre. I mange hus fins det en elektrisk lysestake i hvert vindu. Og lysestaken har vanligvis sju armer og sju lys.

Allerede i Det gamle testamente nevnes en slik sjuarmet lysestake. Den aller første gangen er i Andre Mosebok, der Herren gir Moses konkrete anvisninger om forskjellig utstyr som skal lages til telthelligdommen, tabernaklet, et forbilde på tempelet som senere skulle bygges i Jerusalem.

Du skal lage en lysestake av rent gull. Lysestaken med fot og stamme og skålene med knopper og blomster skal hamres ut av ett stykke. Seks armer skal gå ut fra lysestaken, tre på den ene siden og tre på den andre siden (2 Mos 25,31–32).

Denne lysestaken, på hebraisk *menora*, har blitt et symbol for jødedommen, og den er også med i Israels statsvåpen. Lampene på lysestaken skulle alltid brenne, under oppsikt av øverstepresten.

Når Johannes i innledningen til sin evangeliebok introduserer Jesus som Ordet som var i begynnelsen, beskriver han ham som det sanne lyset, som gir lys

til alle mennesker (Joh 1,9). Jesus sier: *Jeg er verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys* (Joh 8,12). I bergprekenen betoner han betydningen av lyset i menigheten:

Dere er verdens lys! En by som ligger på et fjell, kan ikke skjules. Heller ikke tenner man en oljelampe og setter den under et kar. Nei, man setter den på en holder, så den lyser for alle i huset (Matt 5,14–15).

I Åpenbaringsboken får lysestaken en fremtredende rolle. I det første kapitlet ser Johannes sju lysestaker (v.12) og midt blant dem *en som var lik en menneskesønn*. Senere i kapitlet (v.20) forklares det at de sju lysestakene er de sju menighetene som i de følgende kapitlene får ta imot hvert sitt brev av Jesus.

Vi kan tenke på lysestakens symbolikk når vi i adventstiden setter fram de sjuarmede lysestakene våre. De skal vitne om det sanne lyset. Må dette lyset også lyse i og gjennom vårt eget liv.

Ola Österbacka

Gud og menneske

SPØRSMÅL OG SVAR OM KRISTI STEDFORTREDENDE FRELSESGJERNING

Vi tror at Jesus Kristus er Guds evige Sønn som fra evighet er ett med Faderen (Joh 1,1-2). Da tiden var inne, tok han på seg en sann og fullstendig, men syndfri, menneskelig natur (Gal 4,4) da han ble unnfanget som et hellig barn i jomfru Maria ved et under av Den hellige ånd (Luk 1,35).

Hvorfor er det så viktig at Jesus «fra evighet er ett med Faderen»? Denne formuleringen uttrykker klart den bibelske sannheten at Jesus er helt og fullt Gud, like evig og av samme vesen som Gud Faderen. Denne sannheten lærer Jesus oss på en herlig måte når han i Åpenbaringsboken 22,13 sier om seg selv: «Jeg er Alfa og Omega, den første og den siste, begynnelsen og enden.»

Disse uttrykkene er viktige på grunn av forsikringen de gir oss om vår frelse. Jesus er Gud og kom til jorden for å redde oss fra synd og død. Bare Gud kunne få i stand den redningen. Jesu lidelse og død var betalingen for hele verdens synd fordi han «fra evighet er ett med Faderen». Bare et menneskelig offer ville ikke vært nok. Guds plan om å frelse syndige mennesker er ikke noen slags ønsketenkning fra mennesker som er ute av stand til å løse problemene synd og død. Den er Guds plan, og han kom til jorden for å sette den ut i livet. Dessuten

kom Jesus som «fra evighet er ett med Faderen» for å lære oss det Gud ville vi skulle vite. Jesus er ikke bare en morallærer eller et dydseksempel; han er Gud og hans ord er ordene fra den som kjenner Gud og er Gud.

Hva mener vi når vi sier at Jesus tok på seg en «fullstendig» menneskelig natur? Vi sier at Jesus hadde en fullstendig eller komplett menneskelig natur fordi han hadde en sant menneskelig kropp og sjel akkurat som oss, med bare en forskjell: han var uten synd. Denne enkle sannheten er svært viktig. For at Jesus skulle kunne bli vår stedfortreder, måtte han være av kjøtt og blod som oss. «Siden barna er av kjøtt og blod, måtte også han fullt ut bli som dem. Slik skulle han ved sin død gjøre ende på ham som har dødens makt, det er djevelen ... Derfor måtte han på alle måter bli lik sine søsken, så han kunne være en barmhjertig og trofast oversteprest for Gud og sone folkets synder» (Hebr 2,14.17).

Hvordan kunne Jesus bli født som et sant menneske og samtidig være syndfri? Det fins ingen annen forklaring enn at samme mirakuløse kraft fra Den hellige ånd som gjorde at han kunne bli født av en jomfru, også gjorde det mulig at han kunne bli født uten den arvelige syndige tilstanden som er blitt overført fra

slektledd til slektledd helt siden Adam og Eva. Legg merke til hvor tett engelen Gabriel knytter sammen ett under med et annet, når han lar Maria få vite hvordan hun, en jomfru, skulle kunne føde en sønn: «Den hellige ånd skal komme over deg, og Den høyestes kraft skal overskygge deg. Derfor skal barnet som blir født, være hellig og kalles Guds Sønn» (Luk 1,35).

Sier Skriften noe om at Maria fikk flere barn etter at Jesus var født? Vi vet ikke helt sikkert, men Skriften gir en sterk indikasjon på at Maria fikk flere barn. For det første forteller Matt 1,25 at Josef «levde ikke sammen med henne før hun hadde født sin sønn». Dette verset antyder at ekteparet Maria og Josef hadde et vanlig seksuelt samliv etter Jesus var født. Ordet «før» forsikrer oss bare om hva som skjedde før Jesu fødsel. Skriften gir oss ikke detaljer om Marias og Josefs ekteskap, men fokuserer heller på å forsikre oss om at Jesu fødsel var et ufattelig mirakel av Gud.

For det andre nevner Skriften Jesu brødre og søstre (Matt 12,46 og 13,55, Mark 6,3 og Gal 1,19). Noen tror at det greske ordet som brukes for «bror» her kan bety «slektning» i stedet for den vanlige betydningen av ordet. Det er riktig at en slik bruk av ordet forekommer. Men det at disse brødrene og søstrene nevnes

i nær tilknytning til Maria, tyder sterkt på at de var biologiske sønner og døtre av Maria og Josef, født etter Jesus.

Hvorfor ble Jesus døpt av Johannes hvis han var syndfri?

Jesus ble helt sikkert ikke døpt for å få sine synder vasket bort. Han var syndfri (1 Petr 2,22; Hebr 4,15). Døperen Johannes visste dette og nølte derfor med å døpe Jesus. Men Jesus var kommet til jorden for å være vår stedfortreder. Jesus forsto hva hans egne ord til Johannes åpenbarte: «La det nå skje! Dette må vi gjøre for å oppfylle all rettferdighet» (Matt 3,15). Den «rettferdighet» Jesus oppfylte var ikke noe krav i Guds lov. Johannesdåpen var evangelium – den vasket bort synder. Ved å bli døpt av Johannes viste Jesus sin villighet til å stille seg i syndernes sted. Jesus sto fram som vår sted-

fortreder da han kom til Johannes for å bli døpt i begynnelsen av sitt offentlige virke. Han var villig til å oppfylle hele det frelsesverket Faderen hadde gitt ham i oppdrag som vår Frelser.

For å si det på en annen måte: Den syndfrie Jesus stilte seg i vannet i elven Jordan i stedet for syndere som deg og meg. Fordi Jesus stilte seg i vårt sted og tilgir oss, står vi som høyt elskede barn på hans sted hos hans himmelske Far. I full offentlighet gjorde Jesus det han var kommet for å gjøre – å innta vår plass, slik at vi skulle få innta hans. «Han som ikke visste av synd, har han gjort til synd for oss, for at vi i ham skulle få Guds rettferdighet» (2 Kor 5,21).

Det var også en annen hensikt med Jesu dåp. Da Den hellige ånd dalte synlig ned over ham som en due, pekte han på Jesus som den Salvede. (Det greske ordet Kristus betyr

det samme som det hebraiske ordet Messias – «den Salvede».) Da Ånden kom ned, fikk døperen Johannes visshet om at Jesus fra Nasaret virkelig var «Guds Lam, som bærer bort verdens synd» (Joh 1,29). Johannes var den som skulle rydde veien for Messias. Mer enn andre trengte han en slik forsikring fra Gud for å kunne utføre oppdraget sitt, å henvisе syndere til Jesus. Gud hadde lovet Johannes nettopp et slikt himmelsk bevis: «Johannes vitnet og sa: «Jeg så Ånden dale ned fra himmelen som en due, og den ble værende over ham. Jeg kjente ham ikke. Men han som sendte meg for å døpe med vann, sa til meg: Ham du ser Ånden dale ned over og bli hos, han er det som døper med Den hellige ånd» (Joh 1,32-33).

This We Believe, Questions and Answers, Richard L. Gurgel. Del III, punkt 1.

Takksigelse for at Guds Sønn er blitt menneske

Av Johann Gerhard (1582 – 1637)

Jeg takker deg, Jesus Kristus, menneskeslektens eneste mellommann og gjenløser, for at du i tidens fylde personlig har forent deg med sann menneskelig natur og villet bli født av en kvinne. Hvor stor er ikke din kjærlighet til menneskene, at du ikke har tatt deg av englene, men Abrahams ætt (Hebr 2,16). Hvor stor er ikke gudsfryktens mysterium, at du, selv om du er sann Gud, ville bli åpenbart i kjøtt og blod (1 Tim 3,16). Hvor stor er ikke din barmhjertighet, at du for min skyld kom ned fra himmelen og fant deg i å bli født av en jomfru. For min, den usleste skapnings skyld er du, allmektige Skaper, blitt menneske. For min, den forakteligste tjeners skyld har du, den allerherligste Herre tatt på deg en tjeners skikkelse (Fil 2,7), for ved kjødet å frigjøre kjødet.

For meg er du blitt født. Hva du altså bringer med deg av himmelske goder i din fødsel, det skal alt sammen tilhøre meg. Til meg er du gitt; hvordan skulle da ikke sammen med deg alle ting være gitt til meg? Kjød er du av mitt kjød, og ben av mine ben (Ef 5,30). Min bror er du; hva vil du kunne nekte meg som du er så nært forbundet med ved kjøtt og

blod og ved broderkjærligheten? Brudgommen er du, som etter din himmelske Faders ønske ved en personlig pakt har knyttet den menneskelige natur som en brud til deg selv, slik at også jeg er innbudt til dette bryllupets glede. Dette priser og erkjenner jeg med takknemlig hjerte.

Jeg undrer meg ikke lenger over at Gud for menneskets skyld har laget himmelen, jorden, havet og alt som er i dem, når Gud selv for menneskets skyld har villet bli menneske. Du vil nå slett ikke kunne forkaste meg og støte meg bort, siden du ikke kan fornekte (2 Tim 2,13) at du selv er menneske og derfor min bror. Du vil nå slett ikke kunne glemme meg, siden du har tegnet meg i dine hender (Jes 49,16). For allerede din delaktighet i kjødet minner deg daglig og bestandig om meg. Du vil nå slett ikke kunne forlate meg, siden du ved den personlige foreningens faste bånd har villet forbinde den menneskelige naturen med deg. Jeg vil helt og fullt holde fast ved deg, du som helt og fullt har knyttet deg til meg. Amen.

Luther brenner paven banntrusselbulle ved Elsterporten i Wittenberg. Tresnitt fra 1557.

10. DESEMBER 1520 – LUTHER BRENNER PAVENS BULLE

AV TOR JAKOB WELDE

Det som hadde begynt den 31. oktober 1517 med Martin Luthers protest mot avlatshandelen i Tyskland, utviklet seg raskt til en strid om enda større ting. Romersk-katolske teologer argumenterte med at når avlatshandelen var godkjent av selveste paven, burde selvfølgelig også alle kristne godkjenne den. Men Luther svarte at man måtte avvise paven dersom han talte eller skrev i strid med Bibelen. Han sa at paver og kirkemøter ofte har tatt feil, og at den hellige Skrift er kirkens ene guddommelige autoritet i lærespørsmål. Han kritiserte romerkirkens lære om avlat, bot, synd, nåde, tro, skjærsilden, og paven lederstilling i kirken.

Sett fra Roma var dette noe av det mest provoserende og utålelige på lang tid; Luther var en kjetter (vranglærer) som måtte stanses. Han ble formant til å tie stille, men til ingen nytte. Pave Leo X ba til slutt noen av sine ledende teologer forfatte en «bulle» mot opprøreren fra Wittenberg. Og 15. juni 1520 ble bullen *Exurge Domine* utsendt, med innledningsordene: «Reis deg, Herre, og før din sak! Et villsvin har brutt seg inn i din vingård.» Luthers lære fordømmes på 41 ulike punkt. Paven forbyr folk å lese skriftene hans, de inneholder pest og virus som ikke kan tolereres og bør derfor brennes. Luther trues med ekskommunikasjon, dvs. utvisning fra kirkens fellesskap. Han får en frist på seksti dager til å trekke bøkene og

prekenene sine tilbake; hvis ikke vil han automatisk bli lyst i bann.

Da paven representant reiste omkring i Tyskland for å presentere bullen, ble den mange steder møtt med sterk motstand. Men blant annet i Köln og Mainz ble det laget bokbål der Luthers skrifter ble kastet på ilden.

Paven banntrusselbulle nådde fram til Wittenberg den 10. oktober, og Luther hadde dermed frist på seg til 10. desember. Først mistenkte han at bullen var en forfalskning, fordi han syntes den inneholdt så svak teologisk argumentasjon. Men etter hvert innså han at den faktisk var ekte.

Den 10. desember klokken ti samlet en skjelvende og bedende Luther mange av sine tilhengere ved Elsterporten i Wittenberg og sa: «Siden de har brent mine bøker, brenner jeg deres.» I tillegg til banntrusselbullen, kastet han på ilden også andre pavelige skrifter, først og fremst den store kirkelige lovsamlingen, *Corpus iuris canonici*, «for Luther en av de fremste manifestasjoner av kirkens maktmisbruk, av paven tyveri av den kristne frihet fra de troende i Kristi navn. Her viste kirken seg tydeligere enn noe annet sted som en falsk lovgiver, som bandt de troende med en lang rekke unødvendige regler ... For å markere hvilket uvesen den kanoniske retten representerte, og hvilket alvor som lå i Luthers brudd med denne tradisjonen, måtte det

et bokbål til.» (Tarald Rasmussen, «Luthers reformasjon. Hovedtekster 1517-1520», Oslo, 2004, s.13)

Med denne dramatiske handlingen markerte Luther at han brøt med romerkirken; han ble ikke stående og vente til de kastet ham ut. Å brenne både bullen og andre pavelige skrifter ble betraktet som svært skandaløst og grovt. Kurfyrst Fredrik den vise av Sachsen fant det derfor nødvendig å skrive til keiseren for å unnskyldte Luther. Han argumenterte med at det var uakseptabelt at Luthers egne skrifter var blitt brent uten at det først var bevist at de inneholdt vranglære. Luther burde vel ikke ha svart med samme mynt, men forhåpentlig kunne keiseren overse dette, siden det var de andre som hadde begynt?

Den 3. januar 1521 ble Luther så endelig offisielt bannlyst i Roma med bullen *Decet Romanum Pontificem*. Nå var det alles plikt å betrakte ham og hans støttespillere som kjettere. Paven oppfordret alle erkebiskoper, biskoper og andre kirkelig ansatte til å bekjempe den lutherske lære og forsvare den katolske tro.

Tre måneder senere står Luther foran keiser Karl V ved riksdagen i Worms. Han bes på ny om å trekke tilbake det han har skrevet, men nekter å gjøre dette såfremt ingen kan vise ham ut fra Bibelen at han har tatt feil. Luther blir erklært fredløs og oppholder seg de neste ti månedene i skjul på festningen Wartburg.

Mine øyne har sett din frelse

AV LARS GUNNARSSON

I Jerusalem bodde det en mann som het Simeon. Han var rettskaffen og gudfryktig og ventet på Israels trøst. Den hellige ånd var over ham, og Ånden hadde latt ham få vite at han ikke skulle se døden før han hadde sett Herrens salvede. Nå kom han til tempelet, ledet av Ånden. Og da Jesu foreldre kom med barnet for å gjøre med ham som skikken var etter loven, tok Simeon barnet opp i armene sine. Han lovpriste Gud og sa: «Herre, nå lar du din tjener fare herfra i fred, slik som du har lovet. For mine øyne har sett din frelse, som du har gjort i stand like for ansiktet på alle folk, et lys til åpenbaring for hedningene og ditt folk Israel til ære» (Luk 2,25–32).

Barnet som ble båret fram i tempelet denne dagen var ytre sett ikke annerledes fra alle andre barn. Loven foreskrev at «alt av hankjønn som åpner morslivet, skal være helliget Herren» (Luk 2,23). Derfor var også Josef og Maria i Jerusalem for å oppfylle lovens krav. Barnet Jesus var like hjelpeløst som alle andre spedbarn, også han måtte bæres fram. Hvis det var noen merkbar forskjell mellom ham og andre guttebarn, måtte det kanskje være at han hadde fattige foreldre. De hadde ikke råd til å ofre et årsgammelt lam, som foreskrevet, men måtte velge den enklere varianten, nemlig to duer.

Men da den gamle Simeon så på Jesusbarnet, så han noe mye mer enn hva de andre i tempelet så. «Mine øyne har sett din frelse,» sa han. Når vi leser disse ordene finner vi ikke noe merkelig ved dem. Men tenk på at Simeon *aldri* hadde sett Jesus gjøre noe under. Simeon hadde *aldri* hørt ham forkynne. Simeon hadde *aldri* hørt noen snakke om den tomme graven. En vanlig jøde som hørte hva Simeon sa, lurte nok på hva det var for slags tullprat den gamle mannen kom med: Herrens frelse. Men Simeon var ingen vanlig jøde. Han var en jøde som var velsignet av Den hellige ånd på en særskilt måte, som teksten vår forteller om. Med troens øye så han hvem det lille barnet var. Han så at barnet var Herrens Salvede, dvs. Messias. Han så at det var Herrens frelse, at det var Israels ære og hedningenes lys. Alt dette så og forsto den gamle mannen.

Vi leser i Hebreerbrevet at «troen er et bevis for det vi ikke ser». Altså, troen overbeviser om slikt som vi ikke kan se. Simeon trodde det Gud hadde sagt til ham, nemlig at han ikke skulle dø før han hadde sett Messias. Så når han nå utbrøt at han var beredt til å dø, var det klart at han hadde forstått at barnet virkelig var den lovede Messias. Simeon trodde med en barnlig tillit på det

som Den hellige ånd hadde fortalt ham. På samme måte skal også du og jeg tro alt det som Ånden åpenbarer for oss i Bibelen. Bibelen lærer oss at det lille barnet som Simeon tar i armene sine er den lovede Profeten som skulle åpenbare Guds sannhet for folket. Han er Presten som bærer fram det offeret som alle ofrene i Det gamle testamente pekte fram imot. Og han er den Kongen som skal regjere over sitt folk og løse dem ut fra alt ondt.

Detten tenkte nok Simeon på da han ble ledet av Den hellige ånd til tempelet for å se Jesusbarnet. Han visste at dette barnet skulle forkynne for menneskene om veien til himmelen. Han visste at dette barnet skulle bære fram et offer som skulle ta bort all synd. Han visste at dette barnet skulle bli alle kongers Konge og alle herrers Herre. Og dette vet også du og jeg selv om vi like lite som den gamle Simeon har sett det med våre fysiske øyne. Men med Den hellige ånds hjelp og ledelse kan vi være akkurat like sikre på dette som Simeon var. Og den ledelsen, den hjelpen får vi gjennom Guds ord.

La oss nå se litt nærmere på hva Simeon sier om dette barnet. Det er Herrens frelse, Guds frelse. Da er det ikke merkelig at Simeon sier han nå er beredt til å dø. Om du virke-

lig kunne være sikker på at det etter dødens mørke ville følge en evig glede og herlighet, om du kunne være sikker på at straffen for syndene dine allerede var blitt eksekvert og at dommeren ikke ville finne deg skyldig på dommens dag, om du virkelig kunne være sikker på at du etter en kort stund ville få møte dine kjære igjen, da ville jo ikke døden være så skummel. Den ville bare være en kort reise til et underbart mål. Da ville også du kunne istemme med Simeon: «Herre, nå lar du din tjener fare herfra i fred, slik som du har lovet.» Og det er dette Jesu fødsel bør bety for oss. Det vil gjøre hele livet vårt til en eneste lang lykkelig og gledesfylt julefeiring, der den beste presangen åpnes helt til slutt, nemlig det evige livet og saligheten hos Gud.

Frelse betyr redning. Barnet i Simeons armer er redningen. Han er redningen som alle folk kan få se, han er lyset som åpenbares for hedningene. Han er den som Jesaja skrev om: «For et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herreveldet er lagt på hans skulder. Han har fått navnet Underfull rådgiver, Veldig Gud, Evig far, Fredsfyrste.» Alt dette er barnet som Simeon holder i sin favn.

Vi hører nesten daglig om ting som burde få oss alle til å innse hvor nære vi er den dagen Jesus skal komme tilbake. Det er krig og sult mange steder i verden. Det har vært

mange jordskjelv i senere tid. Guds skaperverk forderves av oss mennesker som aldri får nok av eiendeler og bekvemmelighet. Lovløsheten øker og kjærligheten minker. Alt dette er tegn på at denne verden går mot sin undergang. Men det er egentlig ikke noe vi skal være bekymret og urolige for. Ikke vi som vil kalle oss for Guds folk, hans barn. Vi bør i stedet være glad for at det er på denne måten. Det innebærer jo at vi snart får møte ham som vi har trodd på og som vi bekjenner som vår Frelser, Herre og Konge.

«Mine øyne har sett din frelse.» Det sa Simeon. Det samme kan vi si. Også vi har sett denne frelsen. I ordet og sakramentene møter vi frelsen, ja, Frelseren selv. Det er en ytterst stor og ufortjent nåde at vi ennå får møte ham der. I ordet, dåpen og nattverden møter vi ham stadig og på ny. Der rekker han oss sin frelse som gjelder for alle folk. Derfor er det så viktig at vi passer veldig godt på det vi har, at vi ikke lar ubibelske lærer og tenkemåter få innpass hos oss. Det er av omsorg for sjelene vi er nøye med ikke å tillate ubibelsk forkynnelse innenfor vårt kirkefellesskap. Vi takker Gud for kirker som er bibeltro og gleder oss over kirkefellesskapet vi har med dem.

Dessverre er det svært få kirker som vil holde seg helt til hva Bibelen åpenbarer for oss. Man vil ikke lenger lære i overensstemmelse med

Jesus og apostlene. Den rene, klare og sunne læren har gått tapt. Hos de fleste kirkene forkynner man ikke lenger at «det finnes ikke frelse i noen annen, for under himmelen er det ikke gitt menneskene noe annet navn som vi kan bli frelst ved.» Når den forkynnelsen har forstummet, er alt gått tapt. Da hjelper det ikke om man kan tilby aldri så mye av forskjellige andre ting. Man kan ha de mest praktfulle drakter, de fineste og beste sangkor, de skjønneste malerier og utsmykninger. Man kan samle barn og ungdom i store skarer. Likevel mangler ofte Bibelens livgivende evangelium. Her kan Jesu ord til menigheten i Laodikea passe inn: «Du sier: Jeg er rik, jeg har overflod og mangler ingenting.» Men du vet ikke at nettopp du er elendig og ynkelig, fattig, blind og naken.» I lydighet mot Bibelen og med evigheten i synsfeltet våger vi ikke å arbeide sammen med slike kirker. Med den evne og kraft Gud gir oss vil vi arbeide for at vår tids mennesker skal få se det som Simeon fikk se og vitnet om i tempelet, nemlig den frelsen som er gjort i stand for alle folk. Om Jesus Kristus vil vi vitne. Om frelsen i hans navn vil vi fortelle. Der det lyder forkynnelse om Jesus, der kan mennesker si med Simeon: «Herre, nå lar du din tjener fare herfra i fred, slik som du har lovet. For mine øyne har sett din frelse.» Amen.

Luthers lille katekisme

«Jeg behøver daglig akkurat som barna å be for meg selv fra katekismen, det vil si Guds ti bud, trosbekjennelsen og Fader-vår. Jeg stanser opp ved dette med hele mitt hjerte og ramser ikke bare opp ordene, men tenker nøye på hva hvert ord vil si meg. Uten denne daglige øvelsen begynner hjertene våre å ruste, slik at vi selv går under.»

Martin Luther

Pris kr. 150,- (Fraktfritt)

BESTILLES HOS:

Bibel og Bekjennelse. Epost: tjwelde@luthersk-kirke.no

© DEPOSITPHOTOS

Antikrist

AV EGIL EDVARDESEN

I Bibel og Bekjennelse 3/2020 tok vi opp to av Antikrists kjennetegn slik de beskrives i Bibelen, for det første at Antikrist skal være i kirken (2 Tess 2,4), og for det andre at han skal eksistere fra apostolisk tid til dommens dag (2 Tess 2,8). Her skal vi se på fire andre kjennetegn ved Antikrist.

Antikrist skal holdes tilbake og bli åpenbart

Paulus sa at det var en som skulle holde Antikrist tilbake på hans tid. Når denne som holdt ham tilbake skulle bli tatt bort, skulle han åpenbare seg.

- 2 Tess 2,6-8: «Dere vet hva som nå holder igjen, slik at han først åpenbarer seg når hans tid er inne. Lovløsheten virker allerede med sin kraft, men i hemmelighet. For han som ennå holder igjen, må først bli ryddet av veien. Da skal den lovløse åpenbare seg, han som Herren Jesus skal utrydde med pusten fra sin munn og tilintetgjøre den dagen han kommer i herlighet.»

De som leste det Paulus skrev på hans tid, visste tydeligvis hvem det var som holdt Antikrist tilbake. For oss som leser Paulus' ord i dag, er det ikke like enkelt å vite hvem

denne er. Noen bibelforskere mener at det var selve Romerriket eller den romerske keiseren som holdt Antikrist tilbake. Og det er riktig at det romersk-katolske pavedømmet ikke kunne stå fram fullt ut så lenge den romerske keiseren hersket. Da Romerriket falt, kunne pavedømmet stå fram i offentlighet. Andre forskere mener at det var apostlene som var hindringen for Antikrist. Da apostlene døde, kunne han stå fram. Igjen er det noen, særlig konservative forskere, som mener at det var Guds ord som hindret Antikrist å stå fram. Så lenge de troende fulgte Guds ord og holdt fast ved læren, kunne ikke Antikrist operere fritt. Når sannheten i ordet ikke lenger ble trodd og bekjent, kunne Antikrist stå fram med sine falske lærer.

Det er også usikkert når Antikrist åpenbarte seg eller sto fram i full offentlighet. Apostelen Johannes hevdet at det mot slutten av det første århundret hadde stått fram mange antikrister. Allerede helt i begynnelsen av kirkens historie oppsto det altså falske lærere som lærte i strid med Guds ords sannheter.

- 1 Joh 2,18: «Mine barn, dette er den siste tid. Dere har hørt at Antikrist skal komme, og mange anti-

krister har alt stått fram. Derfor vet vi at dette er den siste tid.»

Noen har lurt på hvem den første paven var. Det er egentlig umulig å svare på. Biskopen i Roma utviklet gradvis sin makt og overhøyhet. Men i alle fall på Gregorius den stores tid (590-604) hadde biskopen i Roma utviklet seg til det pavedømmet vi kjenner i dag.

Vi kan i alle fall si at paven ble «åpenbart» som Antikrist under reformasjonen. Da viste de lutherske reformatorene og andre protestantiske bekjennere klart og tydelig at pavedømmet var oppfyllelsen av Bibelens Antikrist.

Antikrist skal følges av mirakler

Paulus sier at Antikrist skal virke med under og falske tegn.

- 2 Tess 2,9: «Når den lovløse kommer, har han sin kraft fra Satan og virker med stor makt og med under og falske tegn.»

Det er en kjent sak at under spiller en stor rolle i romersk-katolsk fromhetsliv. For at en person skal kunne bli kanonisert, dvs. gjort til helgen, må det ha skjedd minst to beviselige under som følge av denne personens

bønner eller handlinger. Da pave Johannes Paul II døde i 2005, begynte mennesker straks å lete etter bevis for at det hadde skjedd under i forbindelse med hans utøvelse av pavedømmet. De ville hjelpe til slik at han ble gjort til helgen.

Mange kristne ser på under og store tegn som bevis på at predikanter er ledet av Ånden, såkalte helbredelsespredikanter. Men Guds ord sier tydelig at også Guds fiende skal gjøre store tegn og under.

- Matt 24,24: «*For falske messiaser og falske profeter skal stå fram og gjøre store tegn og under, for om mulig å føre selv de utvalgte vill.*»
- Matt 7,22-23: «*Mange skal si til meg på den dagen: Herre, Herre! Har vi ikke profetert ved ditt navn, drevet ut onde ånder ved ditt navn og gjort mange mektige gjerninger ved ditt navn? Da skal jeg si dem rett ut: Jeg har aldri kjent dere.*»

For å prøve om en predikant er av Gud, må vi ikke se på de spektakulære gjerningene han gjør, men høre på hans forkynnelse og prøve den ut fra Guds ord. Om det han forkynner er i strid med Guds ord, er han en falsk profet, selv om han gjør aldri så mange store gjerninger. For det er ikke gjerninger som fører mennesker til Gud, bare det rene og klare evangeliet.

Også innenfor den katolske kirken blir under sett på som bevis på at mennesker er sendt av Gud. Men Paulus sier at Antikrist har sin kraft fra Satan, og at hans tegn er falske.

Antikrist skal gjøre seg lik Gud

Den beskrivelsen av Antikrist som kanskje er den mest bemerkelsesverdige, er den Paulus kommer med i 2 Tess 2,4:

- 2 Tess 2,4: «*Han står imot og opphøyer seg over alt som kalles gud og helligdom. Ja, han tar sete i Guds tempel og utroper seg selv til gud.*»

Antikrist skal opphøye seg over alt annet og gjøre seg selv lik Gud. Har paven virkelig gjort det? Ingen pave har sagt rett ut: «Jeg er Gud.» Men pavene har opphøyet seg over alle her på jorden og har gitt seg selv guddommelige egenskaper. Pave Bonifacius VIII erklærte for eksempel i den pavelige bullen *Unam Sanctam* i 1302:

- «Vi erklærer, hevder, fastslår og uttaler at det er helt nødvendig til frelse for enhver menneskelig skapning å være underlagt den romerske paven.»

Er det ikke å sette seg selv i Guds sted om hvert menneske må være underlagt paven for å bli frelst? Denne uttalelsen har aldri blitt trukket tilbake eller forkastet av den romersk-katolske kirken.

I det første vatikankonsilet i 1870 erklærte den katolske kirken offisielt at paven er ufeilbar når han taler ut fra sitt læreembete. Dette setter paven på samme nivå som Bibelen, Guds ord, og dermed Gud selv.

- «Vi lærer og fastslår som en guddommelig åpenbart lære at når den romerske paven taler *ex cathedra*, dvs. når han i utøvelsen av sitt embete som alle kristnes hyrde og lærer og i kraft av sin enerådende apostoliske autoritet, fastsetter en lære som angår tro eller moral for hele kirken, besitter han ved den guddommelige assistanse som ble lovet ham i den salige Peter, den ufeilbarhet som den guddommelige Frelseren ville at hans kirke skulle eie når det gjaldt å fastslå lærer angående tro og moral. Derfor, slike

uttalelser av den romerske paven er i seg selv, og ikke ved kirkelig samtykke, uforanderlige.

Så derfor, om noen, må Gud forby, er så overmodige at de fornekte denne vår uttalelse: la ham være forbannet.»

Alle som altså bevisst fornekte pavens ufeilbarhet, er ifølge den katolske kirke forbannet, med andre ord, fordømt til helvetets straff.

På allehelgensdag i 1950 erklærte paven *ex cathedra* at Maria ble tatt legemlig opp til himmelen da hun endte sitt jordiske liv. Denne lære som kalles Maria himmelfart, finner vi ikke i Bibelen. Men nå er den en romersk-katolsk lære fordi paven har fastsatt den *ex cathedra*. Når paven på denne måten lager bindende lærer for de kristne, lærer som ikke finnes i Bibelen, gjør han seg selv lik Gud.

Den katolske kirkes katekisme sier følgende om pavens autoritet:

- «Den romerske paven, i egen-skap av sitt embete som Kristi stedfortreder, og som hyrde for hele kirken, har full, suveren og universell makt over hele kirken, en makt som han hele tiden kan bruke uhindret.»

Den lutherske kirke ser i disse uttalelsene om pavens suverene makt og ufeilbarhet en oppfyllelse av Paulus' ord om Antikrist. Det lutherske bekjennelsesskriftet *Traktaten om pavens makt og overhøyhet* sier:

- «Paven vil ikke la seg dømme av noen, men setter sin egen autoritet over konsilets og hele kirkens domsmakt. Men det å nekte å la seg dømme av kirken eller overhode av noen, er å gjøre seg selv til Gud» (Konkordieboken, s. 270).

(forts.)

Tittelsiden (utsnitt) fra førsteutgaven av «Om et kristen menneskes frihet».

Om et kristen menneskes frihet

Året 1520 var et viktig bokår. Etter å ha hørt at pavens banntrusselbulle var underveis, trodde Martin Luther at han hadde kort tid igjen å leve. På noen få måneder skrev han tre svært berømte og betydningsfulle kampskrifter:

1) «Til den tyske nasjons kristne adel», utgitt i august, er en henstilling til legfolket, spesielt fyrster og andre ledere, om å bidra til en sårt tiltrengt reform av kirken. For det virker nemlig helt nytteløst å prøve å påvirke den mektige paven og hans teologer. Luther fremhever at alle kristne er et kongelig presteskap; legfolket er ikke mindre viktig eller mindre hellig enn biskoper og prester, munk og nonner. Nøklemakten og retten/plikten til å bedømme læren er gitt til hele kirken. Han kritiserer kraftig den enorme og skandaløse luksusen, pengegriskheten, korrupsjonen og verdsligheten innenfor pavens sirkler; dette tømte resten av landet for ressurser. Han foreslår en rekke tiltak for å få bukt med diverse kirkelige misbruk.

2) «Om kirkens babylonske fangenskap» ble utgitt i oktober. Luther sammenligner Guds folks fangenskap i Babylon med paven og hans tyranni over de kristnes sjeler ved alle sine menneskebud og tradisjoner. Luther avviser romer-

kirkens lære om de syv sakramenter; presteordinasjonen, konfirmasjonen, ekteskapet, og «den siste olje» (på dødsleiet) kan ikke sies å overrekke Guds nåde – bare dåpen, nattverden og skriftemålet gjør det, ifølge Guds ord. Han kritiserer messeofferlæren (at Jesu kropp ofres til Gud igjen og igjen ved hver nattverdsfeiring) og andre misbruk av sakramentet. Bare Skriften må være autoriteten for kirkens tro og lære.

3) «Om et kristen menneskes frihet» ble utgitt i november. Luther underviser om at en kristen er blitt rettferdiggjort *ved troen alene*, uten gjerninger, er blitt ett med Kristus og er rik og har nok av alt i Ham. Dermed er den kristne helt fri og ikke undergitt noen. Men: samtidig er også den kristne blitt en tjener her på jorden som er alle og enhver undergitt. Etter Kristi forbilde og av takknemlighet for hans nåde, vil vi i kjærlighet tjene og gjøre godt mot alle. Her følger et utdrag:

Den ære og verdighet som Kristus har i og med sin førstefødselsrett, deler han med alle troende, ifølge ekteskapsretten. Etter den har bruden del i alt som tilhører brudgommen. Derfor er alle som tror på Kristus, prester og konger, jf. 1 Pet 2,9: «Dere er et utvalgt folk, et kongelig presteskap, et

hellig folk ... og skal forkynne storheten hos ham som har kalt dere fra mørket inn i sitt overveldende lys.»

Dette forklares slik: Med hensyn til kongedømmet hever Ånden enhver kristen så høyt at han blir fullstendig herre over alt og alle, så ikke noe kan skade ham. Alt må tjene til det beste. Det sier Paulus tydelig i Rom 8: «Alle ting tjener dem til gode som elsker Gud,» og i 1 Kor 3,21-22: «Alt er til for dere ... det være seg verden, livet eller døden, de ting som nå er eller de ting som skal komme – alt hører dere til.»

Dette må vi ikke forstå slik at de kristne har legemlig makt over alt og kan skalte og valte som de vil. Det ville i tilfelle være en stor villfarelse, som mange geistlige er fanget i. *Det* er en sak for konger, fyrster og stormenn, *Vi* skal være de små og forsakte, som både lider og dør. Faktisk er det slik at jo nærmere vi lever Gud, desto mer må vi lide, noe vi kan lære ved å betrakte den høyeste førstefødte, Kristus, og alle brødrene hans, de hellige.

Det vi her taler om, er det åndelige herredømme. Det hersker i fiendeleiren og viser seg mektig i forfølgelsene. Ja, det er mektigst og mest kraftfullt i skrøpelighet og svakhet. Alt tjener til min

frelse, endog død og kors. Både godt og vondt blir mine tjenere og undersåtter. Når jeg har troen, trenger jeg ikke noe mer, bare det at troen får øve seg så den blir sterk og uovervinnelig. Det blir den nettopp når verden løper storm mot den. Dette er altså den kristne frihet og makt.

Nå er vi imidlertid ikke bare konger, men også evige prester. Det er noe langt mere, for prestedømmet gjør oss verdige til å tre fram for Gud og be og undervise andre i det som hører ham til. Foruten alle de andre kall vi har i Kristus, er vi også hans medprester som tillitsfullt i den hellige Ånd tør anrope Gud med vårt «Abba, Far» og be for hverandre og gjøre alt godt, slik det synlige presteskap gjør. Den derimot som ikke tror, har ikke nytte eller gavn av noe. Han er trell under alle ting, for han bruker det til egen nytte, og ikke til Guds pris. Han er da ikke prest, men vanhellig, og hans eventuelle bønner er ikke rette for Gud. De når aldri hans ører, for Gud bønnhører ikke syndere.

Hvem kan nå fatte en kristens ære og høyhet? Med kongelig makt hersker han over alt, har makt over alt, både død, liv og synd osv. Og ved sin prestelige æresstand har han Guds makt og formår alt i Ham, fordi Gud jo gjør alt han ber om og ønsker, slik salmen uttrykker det: «Gud gjør etter deres vilje som frykter ham, og han hører deres bønn og frelser dem.» Til en slik ære og heder kommer et menneske aldeles ikke ved noen gjerning, men bare ved troen.

Nå skulle en vel kunne se hvorfor en kristen er fri og herre over alt og ikke trenger noen gjerning for å være rettferdig og frelst. Troen gir ham jo alt. Og skulle noen være så tåpelig å mene at han kan bli rettferdig, fri, salig eller en kristen ved en god gjerning, ville han miste troen og alle

de goder den gir. Denne dumskap kan neppe belyses klarere enn ved fabelen om hunden som løp ut i vannet. Den hadde et kjøttstykke i kjeften, men da den så speilbildet sitt – og kjøttet – åpnet den munnen for å snappe det, og dermed mistet den alt, både det virkelige kjøttet og skyggebildet.

Hvis du nå spør hvilken forskjell det er i menigheten mellom prestene og de øvrige – for alle er jo prester, sier du – blir svaret: Det er vi mennesker som har delt menigheten i to stender, den geistlige og den lege. Men Skriften gjør ikke et slikt skille. Ut av den store flokken kaller den de som roser seg av flotte titler som pave, biskop og herremenn, til å være tjenere for menigheten, Ordets tjenere som forkynner og underviser om Kristi tro og om den frihet Guds barn eier i Ham. For selv om det er sant at vi alle er prester, vil ikke det si at alle skal lære offentlig og på menighetens vegne. Det har de ikke lov til, selv om de maktet det. For Paulus sier i 1 Kor 4: «Man skal betrakte oss som medhjelpere for Kristus og forvaltere av de guddommelige hemmeligheter.»

Nå har man imidlertid av dette forvalterskap skapt et så verdslig, utvortes og fryktelig herredømme, at ingen hedensk eller verdslig makt kan sammenliknes med det. Som om lekfolket skulle være noe annet enn kristenfolket! Det er snudd slik på hodet at vi helt har tapt den fulle og hele forståelse av hva nåde, frihet, tro og Kristus er og betyr. I stedet har vi fått en mengde menneskelige bud og forordninger, og er kommet i et slaveri så forferdelig at vi minnes Jeremias' klagesanger om trelldommen under jordens udugeligste mennesker, som misbruker vår elendighet til egen vinning og fordel.

For å vende tilbake til det vi begynte med, mener jeg at det ikke er nok rent overfladisk å

preke om Kristi gjerninger, liv og død, som om det dreide seg om en historiefortelling å innrette livet etter. For slik preker de som i våre dager går for å være de høyeste. For ikke å snakke om at man bare taler om ytre og perifere ting fordi man er så opptatt av lover og kirkefedrenes dekreter. Andre taler så sødmefylt om Kristus at menneskenes følelser kommer i kok. Man vil få hjertene til å føle den dypeste ynk med Kristus. Men dette fører kanskje bare til raseri mot jødene, som man mener slo Jesus i hjel, og forkynnelsen kommer på den måten til å gi næring til barnegriller og sentimentalitet.

Men Kristus skal forkynnes slik at en får tro og tillit til ham, og forstår at han ikke bare er Kristus, men *min* frelser, som arbeider og gjør *meg* til himmelens barn. Troen vokser og blir bevart når jeg hører hvorfor Kristus kom, hva han bragte og ga og hvordan jeg skal «bruke» og «nyte» ham. Og det kan bare skje når jeg får forklart og lært hvilken frihet han satte meg i, og at jeg er både konge og prest med makt over alle ting, og dessuten lærer å leve i den tillit og fortrøstning at alt jeg gjør, er velbehagelig for Gud og vil få sin bønnhørelse.

Når jeg hører om en slik frelser, må hjertet fryde seg og elske ham til gjengjeld. Så langt vil det aldri komme med det menneske som er under loven. Og hva kan nå skade en slik kristen som elsker Gud og er under hans vern? Om samvittigheten er skremt av synden eller hjertet engster seg for døden, vil en straks søke Kristus, og blir sterk og glad og frykter ikke lenger noe. Han kan tvert om se ned på sine fiender, for han tror at Kristi rettferdighet er hans eiendom, og hans synd er ikke lenger hans, men Jesu Kristi.

Fra «En kristens frihet», utgitt av Chronos forlag.

I den allmektiges hender

Herren var med meg og ga meg styrke (2 Tim 4,17).

UNDER REFORMASJONEN befant Martin Luther seg mer enn en gang i meget stor fare. Den romersk-katolske kirken sendte en gang en embetsmann for å forsøke å skremme den store reformatoren til å gi opp og trekke læren sin tilbake. Embetsmannen understrekte at de aller fleste både i kirken og den verdslige øvrigheten sto samlet imot Luther og ropte så overmodig: «Hvis du ikke kan stille opp med en makt med samme styrke til å forsvare deg med, hvor tror du at du kommer til å havne?» Etter et øyeblikks stillhet svarte Luther rolig: «Jeg kommer til å være akkurat der jeg alltid har vært – i den allmektige Guds hender.»

Har du samme forvisning når du går til dine daglige gjøremål? Når du våkner om morgenen og tar fatt på en ny dags utfordringer, tenker du da på at livet ditt faktisk ligger «i den allmektige Guds hender»? Det er blant livets uunngåelige realiteter i denne syndige verden at troen alltid kommer til å ledsages av tvil. Selv når vi holder fast ved Guds løfter, så er Satan der og vil rykke dem bort og overbevise oss om at det å tro på Herren er bortkastet.

Hvor finner vi da styrken til å stole på Gud midt i livets prøvelser og problemer? Luther

ville ha vært den første til å innrømme at vi ikke finner den hos oss selv. Når vi søker åndelig styrke ved å grave dypt og forsøke å mobilisere den innenfra, finner vi bare svakhet og tvil.

Derfor søker vi heller i Guds ord. Om og om igjen vender vi oss til hans dyrebare løfter, løfter om beskyttelse, løfter om velsignelse og først og fremst løftet om en Frelser. Disse løftene fra Gud er ikke tomme ord. De er guddommelige garantier fylt av allmektig styrke.

I stunder med svakhet og tvil kunne Luther ta et stykke kritt og sette seg ved bordet og skrive «Jeg er døpt», for å minne seg selv om hvem han var som et Guds barn. Det som var sant for Luther er også sant for deg. Du er et hellig, gjenløst Guds barn, kjøpt med Kristi dyre blod. Synd, død og djevel har ingen makt over deg. Uansett hvilke vanskeligheter, smerter eller katastrofer som truer deg, skal du bli værende der du alltid har vært – i den allmektige Guds hender.

Allmektige Gud, takk for at du har gjort meg til ditt barn i dåpen. Hjelp meg hver dag til å stole trygt på dine dyrebare og sterke løfter. Amen.